

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра « Філософії »

(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

OK 16 Людина і світ: філософський дискурс

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
(код і найменування спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) «Регіональне управління»
(назва освітньої програми (спеціалізації))

факультет економіки та управління
(найменування інституту, факультету)

мова навчання державна

2022 рік

Робоча програма Людина і світ: філософський дискурс для студентів
(назва навчальної дисципліни)
 спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»,
 освітня програма (спеціалізація) «Регіональне управління».
(назва освітньої програми (спеціалізації))

« 14 » червня 2022 року - 20 с.

Розробники: Олександр ПОВЗЛЮ, доцент кафедри філософії, канд. філос. н., доцент
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

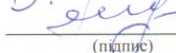
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри

філософії

Протокол від « 20 » 06 2022 року № 12

Завідувач кафедри філософії

(найменування кафедри)

« 20 » 06 2022 року (Ольга БОНДАРЕНКО)
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки та управління
(найменування факультету)

Протокол від « 29 » 08 2022 року № 37

« 29 » 08 2022 року Голова (Владислав КОРОЛЬКОВ)
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми* «Регіональне управління»

« 29 » 08 2022 року Керівник групи (Петро ГУДЗЬ)
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

*Якщо дисципліна викладається невідпусковою кафедрою

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0.	Галузь знань <u>28 публічне управління та адміністрування</u>	обов'язкова	
Модулів – 2.	Спеціальність (освітня програма, спеціалізація) <u>281 публічне управління та адміністрування</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2.		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90 год.		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год., самостійної роботи студента – 3 год.	Освітній ступінь: бакалавр	30 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		15 год.	2 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		45 год.	70 год.
		Індивідуальні завдання:	14 год.
Вид контролю: <i>екзамен</i>			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 31% до 69%,
для заочної форми навчання – 1% до 99%.

2. Мета навчальної дисципліни

Мета дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «Людина і світ: філософський дискурс» є формування філософської культури мислення, засвоєння студентами базових теоретичних знань та практичних навичок застосування філософської методології при розв'язанні завдань суспільної й індивідуальної життєдіяльності, щоб студенти, майбутні магістри, науковці, фахівці з різних галузей суспільного виробництва збагатили свій інтелектуально-творчий потенціал знаннями:

- на понятійному рівні – основних тенденцій розвитку сучасної філософії, її історії, її основних сучасних напрямків, шкіл, концепцій, а також засвоїли загальну теорію пізнання;
- на фундаментальному рівні – змісту філософії, її сутності, предмету та структури, її історії, зокрема, й особливостей історії вітчизняної філософської думки;
- на практично-творчому рівні – сучасного стану філософського знання людства, осягнули завдання, принципи й функції комунікативної філософії сучасного світу (на відміну від онтологічної чи гносеологічної філософії попередніх епох).

Завдання дисципліни – формування освіченості студентів-бакалаврів у сфері специфічного соціально-гуманірного знання з філософії, навичок мислення та життєдіяльності сучасної людини постмодерністського світу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Людина і світ: філософський дискурс» є:

- викласти загальні засади філософії, визначити передумови її виникнення, логіку розвитку та основні напрями й тенденції розгортання;
- розкрити зміст історико-культурного розвитку людства як процесу розвитку філософії;
- надати цілісне уявлення про особливості змісту та проблематики філософського знання, його основні поняття, категорії, проблеми, імена;
- розтлумачити специфіку сучасного етапу розвитку філософії в історії людства та особливості філософствування сучасної людини постмодерністського світу;
- сформувати навички творчого мислення, вміння доводити та відстоювати свою думку; сприяти формуванню світоглядних цінностей, гуманізації особистості.

У результаті вивчення дисципліни «Людина і світ: філософський дискурс» студент повинен отримати:

загальні компетентності:

ЗК 1 Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 2 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та

необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6 Здатність працювати в команді.

ЗК 7 Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 8 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 9 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 12 Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 13 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

фахові компетентності:

ФК 1 Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК 3 Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

ФК 5 Здатність використовувати систему електронного документообігу.

ФК 7 Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

ФК 9 Здатність впроваджувати інноваційні технології.

ФК 10 Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

ФК 11 Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Очікувані програмні результати навчання.

ПРН 1 Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПРН 7 Уміти організовувати та брати участь у волонтерських / культурно-освітніх / спортивних проектах, спрямованих на формування здорового способу життя / активної громадянської позиції.

ПРН 12 Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

ПРН 13 Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

Результати навчання дисципліни деталізують такі програмні результати навчання: У результаті вивчення дисципліни «Людина і світ: філософський дискурс» студент повинен:

знати:

- знати основний зміст усіх розділів навчальної програми, основні та найбільш вживані першоджерела філософії попередніх історичних епох та сучасної філософії;

- мати базові уявлення про основи філософії, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості;

- знати структуру філософського знання, основні філософські категорії (поняття), проблеми, імена, основні течії і напрями в історії філософії;

- оволодіти філософським способом мислення, практично використовуючи основні філософські поняття, спираючись на зв'язок філософії з дійсністю;

вміти:

- практично використовувати основні філософські поняття, спираючись на зв'язок філософії з дійсністю;

- змістовно аналізувати основні напрями та течії філософії, зокрема, такі що репрезентують сучасний світ;

- досліджувати соціальні явища, використовувати прикладну філософію, аналізувати основні процеси та явища зовнішнього та внутрішнього світу людини; опрацьовувати різноманітні джерела інформації, формувати власну точку зору, робити висновки, приймати рішення;

- будувати універсальну макромодель та локальні моделі соціальної дійсності у процесі власної суспільної діяльності та здійснення особистого життя;

- аналізувати й обґрунтовувати філософські, соціальні, політичні, правові, ментальні й інші особливості українського суспільного життя та української національної ідеї;

- застосовувати набуті знання у професійній і соціальній діяльності; застосовувати їх при аналізі нагальних проблем сьогодення;

розуміти:

- основні закономірності та тенденції розвитку економічних моделей, політико-правових поглядів, науково-технічних знань, релігійних уявлень людства;

- світоглядно-гуманістичний зміст філософського знання, його людинотворчу природу;

- причинно-наслідкові зв'язки розвитку світу (суспільства, його окремих складових) та життєдіяльності людини у ньому.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Філософія про людину та світ у попередні епохи історії людства.

Тема 1.1. Що таке філософія. «Людина – світ» як основний предмет філософського знання. Коло філософських проблем.

Що таке філософія та навіщо вона. Основні "визначення" філософії. Філософія у системі культури. Філософія і людське мислення. Історичні системи знання (й типи світогляду історичної людини) – міфологія, релігія, наука – та філософія. Функції та роль філософії у сучасному світі.

Специфіка філософського знання (філософії як системи знання людини про світ) та природа філософських проблем. Основні поняття і категорії філософії:

«людина», «буття», «свідомість», «самосвідомість». Коло філософських проблем: «людина – світ» як предмет філософії, проблема буття, проблема свідомості та мислення, проблема пізнаваності світу тощо. "Вічні" питання філософії: проблема смерті та безсмертя людини, проблема людського щастя, проблема сенсу людського життя й інші. Філософія як історія виникнення та розвитку філософських напрямків, систем, шкіл, проблем.

Тема 1.2. Світ і людина у філософії Давнього Сходу.

Давній світ як Давній Схід. Особливості філософствування на Давньому Сході. Східна парадигма філософського знання: витoki і джерела формування. Картина світобудови, згідно з давньосхідною філософією, та місце людини у ній. Основні поняття східної філософії: «сансара», «нірвана», «карма», «атман», «брахман», «медитація» й ін.

Шляхи духовного розвитку людини у філософії Давньої Індії. медитація, нірвана. Даршани давньоіндійської філософії.

Філософія Давнього Китаю: основні філософські школи, напрямки, проблеми. Основні поняття давньокитайської філософії: «дао», «де», «гуни», «їнь», «ян», «змінення». Місце людини в світі у філософії даосизму. Соціальн-політична проблематика у філософії Давнього Китаю: моїзм, легізм, конфуціанство.

Тема 1.3. Людина класичного західного світу (класичної парадигми філософствування): Античність, Середні віки, Новий час.

Концепт «людина» у класичній парадигмі філософствування: Античність, Середні віки, Новий час.

Людина та світ у філософії епохи Античності. Становлення філософської проблематики: досократики. Проблема першооснови світу: Фалес, Анаксимен, Анаксимандр. Натурфілософія та космоцентризм Античності. Зародження діалектики: Геракліт. Елементи наукового мислення: Піфагор. Парадокси могутності людського розуму: Зенон Елейський. Народження філософії людини (софісти, Сократ): формула «людина – міра усіх речей» софістів та формула «Пізнай себе!» Платон: «вчення про ідеї» та теорія ідеальної держави. Філософська система Аристотеля (метафізика, формальна логіка). Стоїки, епікурейці, скептики, кініки (циніки) й інші.

Людина Середніх віків та світ людини (картина світу) цієї епохи. Християнський релігійний світогляд як основне джерело формування європейської середньовічної філософії. Особливості теологічного світогляду та світосприймання. Світ та людина як творіння Бога. Проблема душі та тіла, віри та розуму (перша – за принципом «вірю, щоб зрозуміти» Блаженного Августина та друга – за принципом «вірю, щоб зрозуміти» Томаса Аквіната моделі ортодоксії у філософії Середніх віків, феномен середньовічної схоластики). Проблема людської волі. Руйнування картини світу Середніх віків: епоха Реформації (Мартін Лютер). Становлення перед-буржуазного типу людини.

Револуція у свідомості людини епохи Відродження. Народження людського «Я» Нового часу (історичний, культурологічний, психологічний й ін. аспекти). Культура «у пошуках індивідуальності». «Абстрактний індивідуалізм» людини Нового часу.

Людське «Я» Нового часу: гносеологічний вимір людини («Розум, що Пізнає» Нового часу). Формула «знання є силою, якщо воно істинно» Ф.Бекона. «Cogito ergo sum» («мислю, отже, існую») Р.Декарта.

Політична філософія Нового часу: Н.Макіавеллі, Т.Гоббс, Дж.Локк. Логіка формування класичного поняття «держави». Теорія «суспільного договору» між державою та суспільством (людиною) Дж.Локка.

Філософія марксизму. Проблема людини у діалектико-матеріалістичній концепції суспільства (та людини) марксизму.

Змістовний модуль 2. Філософія світу людини у сучасній інтелектуальній історії людства.

Тема 2.1. Людина та світ у неklasичній парадигмі філософування.

Специфіка сучасного філософського дискурсу про світ та людину.

Цінність філософії для особи та суспільства. Значущість філософського знання й філософського тлумачення людини у сучасному полікультурному світі.

Зміна засад філософського мислення наприкінці ХІХ - поч. ХХ ст.: перегляд принципів і традицій класичної раціоналістичної філософії та народження нового («неklasичного») філософського підходу до світу та до людини. Критика раціоналістичної традиції: «світова воля» А.Шопенгауера, «Бог мертвий» та «надлюдина» і «переоцінка цінностей» Ф.Ніцше.

Неklasичне «буття людини у світі», замість «буття світу» та «буття людини» класичних епох. Людина у новому специфічному вимірюванні. Людська суб'єктивність (суб'єктивне буття людини) як новий вид реальності у філософії Новітнього часу.

Тема 2.2. Людина у світі Новітнього часу (ХХ-ХХІ ст.): філософські обрії життєдіяльності.

Людина та світ Новітнього часу: основні філософські характеристики сучасної картини світу та філософські координати життєдіяльності сучасної людини.

«Світ абсурду» ХХ ст. Західна філософія ХХ ст.: феноменологія, екзистенціалізм, герменевтика, постпозитивізм й ін. Філософія психоаналізу З.Фройда: проблема співвідношення «свідомого» та «несвідомого» у людині. Філософія мови Новітнього часу: «мовні ігри», «світ (та людина) як текст».

Філософія постмодерного світу (з кінця ХХ ст.): «руйнування наративів», відмова від будь-якого центрування картини світу та «глобальний поліцентризм», «деконструкція», «дискурс», «ризом», «хаосмос», інтерпретативне мислення тощо. Деякі філософські аспекти буття людини у сучасній цивілізації ХХІ ст.

Тема 2.3. Людина-суспільство-світ у сучасній українській філософії.

Витоки, джерела та етапи становлення української філософії. Філософські думки в епоху Київської Русі. Антропологічна традиція у Києво-Могилянській Академії. Оформлення принципу кордоцентризму в українській філософії: Г.Скорохода про «дві натури, три світи», про «сродну працю». Серце, розум, віра у філософії П.Юркевича.

Філософські обрії української культури XVIII-XIX ст. Початок розробки філософії української ідеї. Кирило-Мефодіївське товариство.

Академічна філософія в Україні кінця XIX - початку XX ст. Феномен радянської філософії. Філософія і радянська ідеологія. Філософська та соціально-політична думка в українській діаспорі. Гуманістична спрямованість діяльності «шестидесятників».

Тенденції розвитку української філософії на межі XXI ст. Проблема діалектики взаємозв'язку людини та суспільства. Київська антропологічна школа: В.Табачковський, Г.Волинка й ін. Філософські розвідки соціально-політичного життя у сучасній Україні. Аналітична тенденція у розвитку української філософії XXI ст. (М.Попович, С.Кримський й ін.).

Сучасні дослідження з історії української філософії. Плідний діалог української і сучасної західноєвропейської філософії. Основні напрямки філософських досліджень у сучасному українському науковому дискурсі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів й тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	ра- зом	у тому числі					ра- зом	у тому числі				
лк		пр	лаб	інд	с.р.	лк		пр	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Філософія про людину та світ у попередні епохи історії людства.												
Тема 1.1. Що таке філософія. «Людина – світ» як основний предмет філософії. Коло філософських проблем.	14	4	3	-	-	7	15	1	-	-	2	12
Тема 1.2. Світ і людина у філософії Давнього Сходу.	12	4	2	-	-	6	15	-	1	-	3	11
Тема 1.3. Людина класичного західного світу (й класичної парадигми філософствування): Античність, Середні віки, Новий час.	19	7	4	-	-	8	15	1	-	-	2	12
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	45	15	9	-	-	21	45	2	1	-	7	35
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Філософія світу людини у сучасній інтелектуальній історії людства.												
Тема 2.1. Людина та світ у некласичній парадигмі філософствування.	13	5	2	-	-	6	15	-	-	-	2	13
Тема 2.2. Людина у світі Новітнього часу (XX-XXI ст.): філософські обрії життєдіяльності.	16	6	2	-	-	8	15	2	1	-	3	9
Тема 2.3. Людина-суспільство-світ у сучасній українській філософії	16	4	2	-	-	10	15	-	-	-	2	13
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	45	15	6	-	-	24	45	2	1	-	7	35
<i>Усього годин</i>	90	30	15	-	-	45	90	4	2	-	14	70

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	«Людина – світ» як предмет філософії. Коло філософських проблем.	3
2	Світ і людина у філософії Давнього сходу.	2
3	Людина класичного західного світу (й класичної парадигми філософствування): Античність, Середні віки, Новий час.	4
4	Людина та світ у некласичній парадигмі філософствування.	2
5	Людина у світі Новітнього часу (XX-XXI ст.): філософські обрії життєдіяльності.	2
6	Людина-суспільство-світ у сучасній українській філософії.	2
<i>Разом:</i>		15

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	–	

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	–	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Що таке філософія. «Людина – світ» як основний предмет філософії. Коло філософських проблем.	7
2	Світ і людина у філософії Давнього Сходу.	8
3	Людина класичного західного світу (й класичної парадигми філософствування): Античність, Середні віки, Новий час.	8
4	Людина та світ у некласичній парадигмі філософствування.	6
5	Людина у світі Новітнього часу (XX-XXI ст.): філософські обрії життєдіяльності.	6
6	Людина-суспільство-світ сучасного українського соціуму (мовою філософії).	10
<i>Разом:</i>		45

9. Індивідуальні завдання

Для студентів денної форми навчання – не передбачені.

Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота.

10. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
- проблемний виклад матеріалу – для створення й розв'язання проблемної ситуації.

11. Очікувані результати навчання з дисципліни

Знати: основний зміст усіх розділів навчальної програми, основні та найбільш вживані першоджерела філософії попередніх історичних епох та сучасної філософії; структуру філософського знання, основні філософські категорії (поняття), проблеми, імена, основні течії і напрями в історії філософії; мати базові уявлення про основи філософії, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості; оволодіти філософським способом мислення, практично використовуючи основні філософські поняття, спираючись на зв'язок філософії з дійсністю.

Вміти: практично використовувати основні філософські поняття, спираючись на зв'язок філософії з дійсністю; змістовно аналізувати основні напрями та течії філософії, зокрема, такі що репрезентують сучасний світ; досліджувати соціальні явища, використовувати прикладну філософію, аналізувати основні процеси та явища зовнішнього та внутрішнього світу людини; опрацьовувати різноманітні джерела інформації, формувати власну точку зору, робити висновки, приймати рішення; будувати універсальну макромодель та локальні моделі соціальної дійсності у процесі власної суспільної діяльності та здійснення особистого життя; аналізувати й обґрунтовувати філософські, соціальні, політичні, правові, ментальні й інші особливості українського суспільного життя та української національної

ідеї; застосовувати набуті знання у професійній і соціальній діяльності; застосовувати їх при аналізі нагальних проблем сьогодення.

Розуміти: основні закономірності та тенденції розвитку економічних моделей, політико-правових поглядів, науково-технічних знань, релігійних уявлень людства; світоглядно-гуманістичний зміст філософського знання, його людинотворчу природу; причинно-наслідкові зв'язки розвитку світу (суспільства, його окремих складових) та життєдіяльності людини у ньому.

12. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: екзамени; стандартизовані тести; наскрізні проекти соціально-гуманітарного спрямування; реферати, есе; аналітичні та аналітично-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та філософських розвідок; студентські презентації та виступи на наукових заходах; інші види індивідуальних та групових завдань.

Для студентів денної форми навчання з дисципліни «Людина і світ: філософський дискурс» засобами оцінювання є: письмове опитування на лекціях, письмове та усне опитування на семінарських заняттях (доповідь, участь у дискусіях, тематичних диспутах тощо), захист завдання з СРС, аудиторне контрольне тестування, проведення двох підсумкових рубіжних контролів.

Для студентів заочної форми навчання: захист контрольної роботи, усне опитування на консультаціях.

13. Критерії оцінювання

Кожний змістовний модуль оцінюється за 100-бальною системою.

Оцінювання академічних успіхів студента з дисципліни «Людина і світ: філософський дискурс» здійснюється за такими критеріями та у відповідності до такої методики:

Шкала оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
60 – 100	60 – 100	зараховано
0 – 59	незадовільно	не зараховано

	Лекції	Семінарські (практичні) заняття	Самостійна робота студента	Підсумкове рубіжне опитування	
<i>Найменування завдань</i>	Тестові письмові опитування (за темами лекції) та реферативний звіт з 3-х тем навч. програми	Усні опитування, письмові тестові і нетестові опитування (згідно з тематикою заняття)	Виконання тематичного письмового завдання		<i>Разом</i>
Лекції Семінари СРС Підсумкове рубіжне опитування	15+15	40	10	15 (+5)	100

Підсумкова оцінка за семестр визначається як середня двох підсумкових рубіжних контролів за перший та другий змістовні модулі.

Екзамен проводиться за наявності незадовільної підсумкової оцінки або за вибором студента, як письмове опитування (містить /разом 15 запитань/ 5 теоретичних запитання, 10 тестових запитань) або як усний екзамен.

Отже, екзамен оцінюється за такою шкалою:

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумкове рубіжне опитування (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			15 + (5)	100
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3		
10	10	30	10	10	10		

T1.1 ... T2.3 – теми змістових модулів.

13. Методичне забезпечення

1. Повзло О.М. Навчально-методичний комплекс з курсу "Логіка" - Запоріжжя: ЗНТУ, 2003. - 50с.
2. Повзло О.М. Навчально-методичний комплекс з курсу "Логіка" для самостійної роботи студентів. Запоріжжя: ЗНТУ, 2007. – 4 8с.
3. Повзло О.М. Методичні рекомендації до планів семінарських занять з курсу "Логіка" (для студентів денної та заочної форми навчання). Запоріжжя: ЗНТУ, 2014. – 90 с.
4. Методичні рекомендації з підготовки до семінарських занять з дисципліни «Філософія» (для студентів денної форми навчання всіх спеціальностей ЗНТУ) [Текст] / Укл.: Арсентьєва Г.О., Бондаревич І.М., Головка Л.В., Дєвочкіна Н.М., Ємельяненко Є.О., Коваль В.М. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2014. – 58 с. – 5284е
5. Навчально-методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Філософія»

(для студентів-бакалаврів заочної форми навчання всіх спеціальностей ЗНТУ) [Текст] / Укл.: Бондаренко О.В., Бондаревич І.М., Головка Л.В., Ємельяненко Є.О., Повзло О.М, Тарадайко С.М. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2015. – 58 с.

6. Конспект лекцій з дисципліни «Філософія» [Текст] / Г.О. Арсентьєва, О.В. Бондаренко, І.М. Бондаревич, Л.В. Головка, П.В. Володін, Н.М. Дєвочкіна, Є.О. Ємельяненко, О.М. Повзло, С.М. Тарадайко. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2015. – 143 с.

7. Навчально-методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Філософія» (для студентів-бакалаврів заочної форми навчання всіх спеціальностей ЗНТУ) [Текст] / Укл.: Бондаренко О.В., Бондаревич І.М., Головка Л.В., Ємельяненко Є.О., Повзло О.М, Тарадайко С.М. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2015. – 58 с.

8. Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять з дисципліни «Філософія» (для бакалаврів денної форми навчання, за спец. 016 Спеціальна освіта, 017 Фізична культура і спорт, 227 Фізична терапія, ерготерапія /освітня програма/ «Корекційна освіта», «Фізичне виховання», «Фізична реабілітація»: навчально-методичне видання [Текст] / Укл.: Коваль В.М. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. – 22 с.

9. «Світ філософії у запитаннях та завданнях»: Навч. пос. для студентів-бакалаврів технічних закладів вищої освіти / Укл.: О. В. Бондаренко, Г. О. Арсентьєва, І. М. Бондаревич, Н. М. Дєвочкіна, Є. О. Ємельяненко, В. М. Коваль, О. М. Повзло; під ред. О. В. Бондаренко. - Запоріжжя: НУ "Запорізька політехніка", 2021. - 269 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Бичко А.К. Історія філософії. Підручн. / А.К. Бичко, І.В. Бичко, В.Г. Табачковський. – К.: Либідь, 2001. – 408 с.

2. Буслинський В.А. Основи філософських знань. Підручн. / В.А. Буслинський, П.І. Скрипка. – Львів: Новий Світ, 2010. – 352 с.

3. Васянович Г. Вступ до філософії / Г. Васянович. – Львів: Норма, 2001. – 216 с.

4. Вандишев В.М. Філософія: екскурс в історію вчень і понять: Навч. пос. / В.М. Вандишев. – К.: Кондор, 2005. – 474 с.

5. Воронкова В.Г. Філософія: Навч. пос. / В.Г. Воронкова. – К.: Професіонал, 2004. – 464 с.

6. Вступ до філософії: Кредитно-модульний курс (навч.-метод. пос. для студ. заочників) / [Л.О. Алексєєва, З.О. Борисова, Т.О. Андрєєва, З.Р. Іващук; За ред. Л.М. Нікітіна]. – К.: Центр навч. літератури, 2008. – 256 с.

7. Вступ до філософії / [Г.І. Волинка, В.І. Гусєв, І.В. Огородник, Ю.О. Федів]. – К.: Вища школа, 1999. – 624 с.

8. Горський В.С. Історія української філософії / В.С. Горський. – К., 1996.

9. Захара І.С. Українська філософія: Навч. пос. / Ігор Захара – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2014. – 354 с.

10. Ільїн В.В. Філософія: Підручник: у 2 ч. / В.В. Ільїн, Ю.І. Кулагін. – К.: Альтерпрес, 2002. – Ч.1. Історія розвитку філософської думки – 464 с.; Ч.2. Актуальні проблеми сучасності – 480 с.
11. Касьян В.І. Філософія: Навч. пос. / В.І. Касьян. – К.: Знання, 2004. – 400 с.
12. Кондзьолка В.В. Історія середньовічної філософії: Навч. пос. / В.В. Кондзьолка. – Львів: Світ, 2001. – 320 с.
13. Кремень В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. Підручн. / В.Г. Кремень. – К.: Книга, 2005. – 528 с.
14. Кремень В.Г. Філософія: Логос, Софія, Розум. Підручн. / В.Г. Кремень, В.В. Ільїн. – К.: Книга, 2007. – 432 с.
15. Кунцман П. Філософія: справочник / П. Кунцман. – К., 2002. – 272 с.
16. Лук'янець В.С. Філософський постмодерн: Навч. пос. / В.С. Лук'янець, О.М. Соболь. – К., 1998.
17. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини. Навч. пос. / В.Г. Нестеренко. – К., 1995.
18. Огородник І.В. Історія філософської думки в Україні: Курс лекцій / І.В. Огородник, В.В. Огородник. – К., 1999.
19. Пазенок В.С. Філософія. Навч. пос. / В.С. Пазенок. – К.: Академвидав, 2008. – 280 с.
20. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій: Навч. пос. / В.Л. Петрушенко. – Львів: Новий Світ, 2000, 2005. – 506 с.
21. Петрушенко В.Л. Філософський словник: терміни, персоналії, сентенції / В.Л. Петрушенко. – Львів: Новий Світ, 2011.
22. Причепій Є.М. Філософія: Підручн. [Текст] / Є.М. Причепій, А.М. Черній, Л.А. Чекаль. – К.: Академвидав, 2009. – 592 с.
23. Социальная философия: Учебн. / Под общ. ред. В.П. Андрущенко, Н.И. Горлача. – К.-Харьков, 2002.
24. Старовойт І.С. Філософія / І.С. Старовойт, Т.О. Сілева, Г.О. Орендарчук. – Тернопіль, 1997.
25. Томпсон М. Восточная философия: Пер. с англ. / М. Томпсон. – М., 2000.
26. Філософія: Підручн. / [Г.А. Заїченко, В.М. Сагатовський, І.І. Кальний, В.І. Даниленко; за ред. Г.А. Заїченка й ін.]. – К.: Вища школа, 1995. – 455 с.
27. Філософія: Навч. пос. / За ред. І.Ф. Надольного. – К.: Вікар, 2001. – 457 с.
28. Філософія: світ людини. Курс лекцій. Навч. пос. – К.: Либідь, 2004. – 337 с.
29. Філософський словник соціальних термінів / За ред. В.П. Андрущенко. – Харків: РИФ, 2005. – 372 с.
30. Філософія / За ред. М.Г. Горлача. – Харків: Консул, 2000. – 672 с.
31. Філософський енциклопедичний словник Ін-т філософії ім. Г.С.Сковороди НАНУ. – К.: Генеза, 2002. – 502 с.
32. Філософська думка в Україні: Бібліогр. словн. / В.С. Горський, М.Л. Ткачук, В.М. Нічик й ін. – К.: Пульсари, 2002. – 244 с.
33. Хамітов Н. Історія філософії: проблема людини. Навч. пос. / Н. Хамітов, Л. Гармаш, С. Крилова С. – К., 2000.
34. Ярошовець В.І. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму. Підручн. / В.І. Ярошовець. – К.: Знання України, 2004. – 214 с.

Допоміжна

1. Андрущенко В.П. Історія соціальної філософії (західноєвропейський контекст): Підручн. для студ. в.н.з. / В.П. Андрущенко. – К.: Тандем, 2000. – 416 с.
2. Андрущенко, В.П., Губерський Л.В., Михальченко М.І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручник для в.н.з. / В.П. Андрущенко, Л.В. Губерський, М.І. Михальченко. – К.: Генеза, 2006.
3. Арон Р. Вступ до філософії історії: Пер. з франц. / Р. Арон. – К., 2005.
4. Афанов А.П. Філософія: навч. пос. для студентів нефілософських спеціальностей [Текст] / А.П. Афанов. – Маріуполь: ПДТУ, 2014. – 175 с.
5. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. / А. Баумейстер. – К.: Мала академія Наук України, 2017. – 238 с.
6. Бондаревич І.М. Філософія: діалог мислителів, епох, цивілізацій / І.М. Бондаревич. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2012.
7. Валуйський О.О. Практикум з філософії / О.О. Валуйський. – К.: КНТЕУ, 2003. – 243 с.
8. Вільчинський Ю.М. Розвиток філософської думки в Україні. Текст лекцій / Ю.М. Вільчинський, С.В. Вільчинська, М.Г. Скрипник. – Львів, 1991.
9. Габермас Ю. Філософський дискурс модерну / Ю. Габермас. – К., 2001.
10. Гнатенко П. Феномен природи человека: монографія / П.И. Гнатенко. – К.: Вища освіта, 2014. – 267 с.
11. Горський В. Філософія в українській культурі (методологія та історія) / Вілен Горський. – К.: Центр практичної філософії, 2001. – 236 с.
12. Гьосле В. Практична філософія у сучасному світі: Пер. з нім. / В. Гьосле. – К., 2003.
13. Дахній А.Й. Нариси історії західної філософії ХІХ-ХХ ст.: Навч. пос. / Андрій Дахній. – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2015 – 486 с.
14. Делез Ж. Что такое философия? / Ж. Делез, Ф. Гваттари. – М.-СПб., 1998.
15. Довгань А. Філософія: лекційний курс для аспірантів техн. спец. (конспективний виклад) / А.О. Довгань. – Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2015.
16. Драч І.Ф. Григорій Сковорода / І.Ф. Драч, С.В. Кримський, М.В. Попович. – К., 1984.
17. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. У 4-х т. – К.: Дух і літера, 2009-2017.
18. Зарубіжна філософія ХХ ст. (читанка) / Під ред. Г.І. Волинки. – Кн. 1-6. – К.: Генеза, 1993.
19. Іванова К. Філософія: кредитно-модульний курс: Підручн. для студ. в.н.з. / К.А. Іванова [та ін.]; за заг. ред. К.А. Іванової. – Х.: НФаУ: Золоті сторінки, 2014. – 472 с.
20. Історія філософії: Підручн. / Ярошовець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін.; за ред. В.І. Ярошовця. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. – 774 с.
21. Кессиди Ф.Х. От мифа к логосу (становление древнегреческой философии) / Ф.Х. Кессиди. – М., 1992.
22. Козьмук Я. Філософія: Навч. посіб. / Я. Козьмук, О. Задубрівська. – Чернівці: Рута, 2012. – 139 с.

23. Кулик О.В. Філософія: Навч. пос. для в.н.з. III-IV рівнів акредитації / О.В. Кулик. – Дніпропетровськ: Монолит, 2013. – 692 с.
24. Лаэртский Диоген. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов / Диоген Лаэртский. – М., 1979. – 556 с.
25. Лой А. Основы практической философии: Підручн. / А. Лой, А. Баумейстер, Т. Ящук. – К.: Салій В.В., 2016.
26. Льюис Дж.Г. Античная философия: от Фалеса до Сократа / Дж.Г. Льюис. – Мн., 1997.
27. Мамардашвили М.К. Как я понимаю философию: Сборник / М.К. Мамардашвили. – М.: Прогресс, 1990. – 368 с.
28. Мовчан С. Основы философии техники та технології: Навч. пос. для студ., магістрантів та аспірантів вищ. техн. навч. закл. / С.П. Мовчан, О.К. Чаплигін. – Х.: Форт, 2013. – 315 с.
29. Огородник І.В. Українська філософія в іменах / І.В. Огородник, М.Ю. Русин. – К., 1997.
30. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия? / Х. Ортега-и-Гассет. – М., 1991.
31. Пролеев С.В. История античной философии / С.В. Пролеев. – К., 2001.
32. Петрук Н. Філософія: Навч. пос. для студ. в.н.з. / Н.К. Петрук, А.Б. Борканюк. – Хмельницький: ХНУ, 2012. – 283 с.
40. Повзло О.М. Діалектика інститутів виховання і освіти та інститутів держави в формуванні особистості // Культурологічний вісник: науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. - Запоріжжя – Вип №19. - 2007. – с.75-83.
41. Повзло О.М. Толерантність у контексті розвитку культури // Збірник наукових праць з матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції «Толерантність міжконфесійних відносин». – 26 жовтня 2007 р. - ЗГІА. – Запоріжжя.
42. Повзло О.М. «Про метаморфози» розвитку культури // Культурологічний вісник: науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. - Запоріжжя – Вип №20. - 2008. – с.100 - 109.
43. Повзло О.М. Толерантність и «таїнство покаяння» // Збірник наукових праць з матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції «Толерантність міжконфесійних відносин». – 24 жовтня 2008 р. - ЗГІА. – Запоріжжя.
44. Повзло О.М. Філософсько-теоретичний аналіз ірраціональної моделі культури: Ф. Ніцше // Культурологічний вісник: науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. - Запоріжжя – Вип. №22. - 2009. – с.134 - 142.
45. Повзло О.М. Діалектика об'єктивного і суб'єктивного в освітньо-виховній політики // Збірник наукових праць з матеріалів "Тижня науки". - 26 квітня 2009р. – ЗНТУ. – Запоріжжя.
46. Повзло О.М. Які технології освіти необхідні українській педагогіки ? // Збірник наукових праць. Гуманітарний вісник Запорізької державної академії. – Запоріжжя: ЗДА. – Випуск №37. – 2009. – с.135-143.
47. Повзло О.М. Філософські аспекти культурології // Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Державна етнонаціональна політика: правові та культурологічні аспекти в умовах Півдня України». — ЗНТУ. – 1-3 жовтня. - Запоріжжя. – 2009.

48. Повзло О.М. Філософські проблеми культурології // Культурологічний вісник науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Запоріжжя – Вип. №25. - 2010. – с.124 - 132.
49. Повзло О.М. Про місце і роль духовності у філософії Н. Бердяєва // Збірник наукових праць з матеріалів "Тижня науки". - 20 квітня 2010р. – ЗНТУ. – Запоріжжя.
50. Повзло О.М. Філософські аспекти проблем екології, ресурсів, народонаселення через призму роботи А. Д. Сахарова «Мир через полвека» // Збірник наукових праць. Гуманітарний вісник Запорізької державної академії. – Запоріжжя: ЗДА. – Випуск №43. – 2010. – с.34-48.
51. Повзло О.М. Діалектика категорій «загальнолюдське» та «класове» // Збірник наукових праць з матеріалів "Тижня науки". - 16 квітня 2011р. – ЗНТУ. – Запоріжжя.
52. Повзло О.М. Методологія викладання філософії в вузах // Матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції «Вдосконалення методології соціального пізнання, змісту та методики викладання філософських дисциплін на гуманітарних факультетах ВНЗ». – 21-22 квітня 2011 року м. Запоріжжя.
53. Повзло О.М. Марксистський «вектор» діалектики освіти в системі ринкових відносин // Культурологічний вісник: науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. - Запоріжжя – Вип. №27. - 2011. – с.141 - 146.
54. Повзло О.М. Філософсько-діалектичний сенс категорії «загальнолюдське» / Культурологічний вісник: науково-теоретичний Щорічник Нижньої Наддніпрянщини. - Запоріжжя – Вип. №28. - 2012. – с.132 - 137.
55. Реале, Дж. Западная философия от истоков до наших дней / Дж. Реале. – СПб., 1994.
56. Ситник О. Культурна антропология: походження людини і суспільства: Пос. для студ. / Олександр Ситник. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2012. – 179 с.
57. Соболь О.М. Постмодернизм і майбутнє філософії / О.М. Соболь. – К., 1997.
58. Сосна В. Філософія: Навч. пос. / В.П. Сосна. – Вид. 2-ге, випр. – Хмельницький: ХНУ, 2009. – 386 с.
59. Стивенсон Д. Восточная философия: Пер. с англ. / Джей Стивенсон. – М.: АСТ Астрель, 2005. – 400 с.
60. Тэйчман Дж. Философия: руководство для начинающих / Дж. Тэйчман, К. Эванс. – М.: Инфра-М, 1998. – 248 с.
61. Філософія: навч. посіб. для аспірантів і здобувачів / за наук. ред. А.В. Арістової і С.В. Синякова. – К.: НТУ, 2013. – 245 с.
62. Філософія: Підручн. / О.Л. Воронюк. – 3-є вид., переробл. та допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 216 с.
63. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): Навч. пос. / за ред. Л.В. Губерського. – К.: Знання, 2009. – 624 с.
64. Фрейд, З. Психоанализ. Религия. Культура [Текст] / З. Фрейд. – М., 1992.
65. Чешко В. Філософія: Навч. пос. / О.М. Кузь та ін.; за заг. ред. В.Ф. Чешка. – Харків: Вид-во ХНЕУ, 2013. – 263 с.

66. Шевченко С. Автентичність людського буття у філософії екзистенціалізму / С.Л. Шевченко. – К.: Ін-т філософії ім. Г.С.Сковороди НАНУ, 2012. – 205 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Електронні посібники з філософії. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/filosofiya/>.
2. Матеріали з філософії в Україні сьогодні. – Режим доступу: <http://www.philosophy.ua/>.
3. Електронна бібліотека з філософії («філософія без меж»). – Режим доступу: http://platonanet.org.ua/load/knigi_po_filosofii/2.
4. Шпаргалка з філософії («сесія без проблем»). – Режим доступу: <http://sesia.in.ua/archives/345>.